

Priloga vsak četrtič in
vred ali
v Mariboru s pošiljanjem
na dan za celo leto 12 din.,
pri čem 7 din., četrlet
in 1 din. Izven Jugoslavije
10 din. Maročana se pošilja
na upravništvo „Sloven-
ski Gospodar“ v Ma-
riboru, Koroske ceste 5.
Pri se dopiše do odpo-
vadi. Maročana se plačuje
v naprej.
Vredno interurban št. 113

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo: Koroska c. 5
št. 5. Rokopis se ne vr-
ča. Upravištvo spre-
ma naročilo, inšerate in
reklamacije.
Cene inšeratov po dogo-
voru. Za večkratne ogla-
se primeren popust. Neizp-
reklamacije so poštne
proste.
Čekovni račun pošle-
uradu Ljubljana št. 10.6.95.
Telefon interurban št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO.

45. številka

Maribor dne 9. novembra 1927.

56. letnik.

Od 1. novembra stane en izvod „Slov. Gosp.“ 1 Din.

Zopeina oddaja konj in vozov vojaštvu?

V nedeljo, dne 5. novembra se je oglašila pri narodnem poslancu Zebotu v Mariboru odposlanstvo občin ormoško-plujskega okraja, obstoječe iz pet županov, oziroma kmetijskih posestnikov. Vodil jih je župan g. Irgolič iz občine Savci. Odposlanstvo je predložilo poslancu proteste proti predpisani oddaji konj, vozov in opreme za vojaško vežbo.

Zadeva je sledeča: Komanda mariborskega vojnega okraja je poslala posameznim občinam »povelje«, da morajo lastnikom konj, vozov in opreme izročiti takozvane »Konjsko-komorske izprave«. Samo občina Savci je na primer dobila 21, a občina Sv. Tomaž 20 takih »izprav«. Kaj določajo te »izprave«?

Kmetijski posestniki morajo glasom člana 72 zakona o ustroju vojske v slučaju potrebe izročiti vojnemu okrogu določene konje, vozove in vprego za vežbo (vaje). Vsak posestnik dobi posebno knjižico, v kateri je natanko zapisano koliko konj, vozov in vprego in kateri vojaški četi mora dotični vse to izročiti, kadar bo to zahtevala. Na prvi strani te knjižice je natiskano to-le navodilo: »Imetelj te izprave dolžan je isto skrbno shraniti (!), pri vsakem vojnem pozivu ali k vežbi ima jo prinesiti s seboj in pokazati. Istotako pri vsakokratnem plačevanju davkov pokaže knjižico dotičnemu komur je plačal, da mu isti vpiše in potrdi prejem vplačane davčne doklade (morda zopet nov davek?) V slučaju izgube te knjižice, dolžan je pri svojem vojnem okrogu zaprositi, da se mu izda druga, a plača odrejeno ceno za kazni v korist remontskega fonda«.

Na zadnji (16.) strani knjižice je natiskana naslednja pripomba:

«1. V tej knjižici vpisano živino, pripravo in opremo dolžan je vsak čuvati za vojno potrebo. 2. Konje in opremo — konjenika-rezervista ne more se prodati in svrhu poravnave, bodisi privatnih ali državnih dolgov dotičnika. 3. Dotični, komur vpisana živina pogine, postane nesposobna ali jo je prodal, dolžan je, da to takoj naznani svoji občinski oblasti in si v roku dveh mesecev nabavi drugo ter jo privede pristojni vojaški oblasti na pregled. Konjeniku, ki bi ne zadostil temu niti po preteku treh mesecev, mu vse nabavi država in sicer na njegove lastne stroške. 4. Ako je odrejena mobilizacija, zbor ali vojaška vežba, ne sme nihče svoje živine, priprave in opreme prikrivati ali odtujevati, kar velja za vso trajajočo dobo mobilizacijskega stanja ali vežbe. 5. Za neizpolnjevanje dajatelvenih obveznosti kaznuje se krivec z globo od 100—300 dinarjev, v ponovnem slučaju od 500—1000 dinarjev v korist remontskega fonda.»

Iz posebnih tabel v knjižici sta še razvidni dve zanimivosti. V prvem predelu je opomba: »Voli se ne vpišejo, marveč se navede samo število istih«. Po tem takim bodo tudi vole (!?) klicali na vojaško vežbo. V 5. predelu je napisano: »Letni neposredni davek v dinarjih«. V 6. predelu: »Za koji del neposrednega davka je oproščen od plačanja«. V 7. pa: »Ostane davka za

5 odstot. doklado«. V 8.: »Znesek vplačane svote«. Iz tega je jasno razvidno, da bo vojaštvo začelo pobirati še poseben vojaški davek in sicer 5 odstot. od predpisane direktne davka.

Vsa ta nova bremena so kmetijsko ljudstvo silno razburila. Ali še ni dosedaj pojaških bremen dovolj? Še te neizvedljive dajatve nam je naložil beograjski centralizem! Kmetje bi morali dati vojaštvu za vežbanje konje, hlapce, vozove, vprego in še celo vole! Poleg tega pa se jim predpisuje še zopet nov davek v obliki »vojno-vežbene doklade« v iznosu 5 odstot. dosedanjega davka.

Poglejmo si, ali je mogoče našemu ljudstvu nositi vsa ta bremena. Naši ljudje vedo, da je treba za obstojo skupne naše domovine doprinesiti marsikatero žrtve. Teh žrtiev narod tudi plačuje in daje toliko kot menda v nobeni drugi državi. Dosedaj dajemo že ogromen ter težak krvni in denarni davek.

Da bi pa poleg tega še morali dati »na vežbo« konje, vole, hlapce, vozove itd., to pa vendar presega vse meje. Na tak način se pravi ugonabljanje temelj naše države, našega kmeta! Vsled neznosne suše je moral kmet itak zmanjšati število živine do skrajnosti. Če bo moral še to oddati, kako bo potem obdeloval polje sebi in sosedom! In iz dosedanjih izkušenj vemo, da konj, vozov in vprego nihče ne dobi več nazaj, ali pa čisto pobito ter napol crknjeno žival. Vozovi ter vprega pa po »vežbi« sploh ni več podobna robi, za katero jo je izdelal mojster. Iz stotin pritožb znamo, da vojaška uprava škodo sploh ne povrne. Kolarjev, kovačev in sedlarjev danes primanjkuje. Sicer pa pride danes voz in vprega kmeta tako drago, da vsakdo le s težavo plačuje popravila teh predmetov. Kmet ima danes samo toliko vozov in opreme, kolikor je v istini neobhodno potrebuje za gospodarstvo.

Sledovi strašne svetovne vojske se pri kmetijskih gospodarstvih najbolj poznajo. In ko še stare rane niso zaceljene, že hoče vojaška uprava vsekati druge!

Mislimo, da so te dajatve danes nepotrebne. Naj vojaštvo bolj pazi na konje in vojaške vozove, pa jih ne bo treba kmalu jemati. Če pa že res morajo imeti za »vežbo« tako robo, naj jo vojni minister kupi namesto prejšnjih avtomobilov, kočij in kanonov. In koliko ima naša država verižnikov ter vojnih dobičkarjev, koji glestajo veliko število konj in vozov. Tem pa jih nocoje vzeti. Le kmet bi moral nositi vsa bremena. Proti takemu postopanju najodločneje ugovarjamo! Pozivamo vse prizadete občine, da pošljejo takoj na Jugoslov. klub v Beograd (narodna skupščina) proteste, kakor sta že storili občini Savci in Sv. Tomaž.

Naše poslance pa pozivamo, da pri vojnem ministru in celokupni vladi vložijo najostrejši protest proti tej škodljivi in nepotrebni odredbi.

DEKLETA! 19. novembra v Celje DEKLETA!
NA DEKLISKI TEČAJ!

Tudi žene so povabljen! Vsa izobraževalna društva, vse Dekliške zveze in Orlice naj pošljejo svoje članice na tečaj! Prav gotovo se naj tečaja udeležijo vse predsednice, tajnice in odbornice Dekliških zvez in Orlic! Tudi iz župnij, kjer še nimate Dekliške zveze ali Orlice, pridite v obilnem številu! Železniška zveza v Celje je zjutraj in zvečer zelo ugodna, tako, da bodo mogle udeleženke po večini isti dan z doma in domov.

«Ne muči se s takimi očitaji. Franc; zahvali ljubega Boga, da še ni poslal hujše nesreče».

Toda Tončkino prigovarjanje ni mnogo pomagalo. Franc je postajal čedalje bolj žalosten in pobit. Brezdelno posedanje ga je mučilo, ker se je sicer čutil zdravega, da bi mogel tudi najtežja dela opravljati.

Kar mu nekega dne reče Tončka bolj za šalo: »Kaj pa, če bi poskusil s pletenjem košaric in jerbasov? Saj si, koliko vem, v mladosti večkrat in ne ravno slabo izdeloval take reči».

Rekla je to samo zato, da bi si mož s tem preganjal dolg čas. Toda Franc je vzel stvar resno in se je z veseljem oprijel te misli. Res je: kot mladenič se je »za šalo«, kakor je misli, naučil pletenja, toda dalje se ni vadal in izpopolnil. Otroci so mu z veseljem obljubili, da mu bodo oskrbovali potrebne šibe. Dobrosrčni kmetje so tudi radi dovolili, da so jih smeli rezati na njihovih posestvih.

Prva košarica ni bila sicer posebno lepa, druga se je že bolj posrečila, tretja je bila že brez napak in so jo deklice z veseljem pozdravile.

Odslej je bil Kobar srečen in zadovoljen. Njegovi izdelki so našli kmalu odjemalce med vaščani in v okolici, kamor so jih hčerke na majhnem vozičku včasih peljale prodajat. Tudi v mesto se jih je precej spravilo, ker jih je njegova žena obenem z mlekom vozila na prodaj.

Kmalu je lahko ženi izročil vsak teden precejšnji donesek h gospodinjstvu, na kar je bil zelo ponosen.

Za Tončko so prišli boljši dnevi. Starejše hčerke so stopile v službo; mlajše pa so ji pomagale pri doma-

SPORED: Ob 8. uri zjutraj sv. maša v župnijski cerkvi. Od 9.—13. ure tečaj; na katerem govorijo štiri predavateljice iz Ljubljane o naslednjih vprašanjih: Žena in družina. Žena in gospodinjstvo. Žena in dobrodelnost. Žena in javnost. Slovenska krščanska ženska zveza. — Popoldne ob 14. uri v župnijski cerkvi večerice in nauk za udeleženke tečaja. Nato priredi Dekliška zveza celjska v Narodnem domu žaloigro »Mlinar in njegova hči«. — Tajništvo Sl. kršč. soc. zveze v Celju.

Norca se delajo iz nas.

Ruski Wranglovci, katere je vojni minister dodal »pograničnim trupam«, ali po naše rečeno: obmejni četi, so prizadeli ljudstvu na meji naše domovine velike nepravilike. Po večini so to ljudje brez vsake izobrazbe (nepismeni), divjaške, kozarke-tartarske narave. Wranglovci so streljali in pobijali mirne naše ljudi ob meji, jih pretepali, zapirali, izvrševali posilstva nad ženskami in celo deklicami (slučaj Sv. Križ) in so ustvarili na meji tak položaj, da je ljudstvo bilo že do skrajnosti razburjeno.

Po neprestanem dreganju poslancev Slov. ljudske stranke se je meseca majnika letošnjega leta sklenilo v narodni skupščini, da se Wranglovce odpusti. A vojni minister je namesto zavlačeval odpust Wranglovcev. Še le sedaj dne 1. novembra so se pogranične čete na nekaterih mestih odpustile in nadomestile s finančnimi stražniki.

A kaj se je zopet zgodilo? Vojni minister je zaukazal (!), da se mora 50 odstotkov odpuščenih Wranglovcev sprejeti v finančno stražo. In finančni minister demokrat dr. Kumanudi je odredil, da se je Wranglovce res sprejelo. K nam na Slovensko so poslali tujce, ki ne poznajo ne našega jezika, ne znajo po večini ne pisati in ne čitati, a naše slovenske sinove so poslali v Makedonijo in Srbijo. Finančni minister Kumanudi je zahteval od finančne delegacije v Ljubljani, da mora poslati slovenske financarje v južne kraje. In tako je moralo okoli 200 Slovencev, med njimi 50 najboljših mož, kar v roku treh dni zapustiti svoje družine in se preseliti 1000 km daleč v Makedonijo. Finančna oblast se ni ozirala ne na zdravstveno stanje prizadetih, ne na družino in na druge okolnosti. Tujec pravoslavni nepismeni Rus v Slovenijo, a izobraženi katoliški Slovenci v divje balkanske kraje. Rus ne pozna ne naših zakonov, saj še pisati in čitati po ogromni večini ne umejo. Kako hočejo ti ljudje opravljati svojo službo? Torej zopet nismo na meji rešeni te nesrečne vraglovske more!

In kako se godi nesrečnikom, ki so poslani v Makedonijo? Iz pisma, ki ga je pisal tak nesrečnik, povzamemo: Služba se mi je odkazala 90 km od železnice v strašno zapuščenem, divjem kraju blizu albanske meje. Stanujem v bajti, ki je izdelana iz koruzne slame in pokrita tudi s koruznico. Hrana je silovito draga. Po moko, mast in druga živila moramo hoditi 35 km daleč. Plača komaj izda za prehrano. Kako bom preživel svojo bolno ženo in svoja dva nedolžna otroka v domovini? Vsako uro smo izpostavljeni nevarnosti, da nas »komitaši« (hajduki) ubijejo. Vsi kraji v tem ozemlju so okuženi od malarije in drugih kužnih bolezni. Ljudstvo je strašno zanemarjeno, ušivo od pet do glave ter živi v grozni bedi. Vstrajati nam bo tukaj ne-

kih opravilih. Lahko bi zdaj pustila vožnjo mleka, toda ni hotela, ker se ji je zelo priljubilo. Saj jo je spominjal voz z mlekom na najbridejše ure življenja, ko bi kmalu izgubila svojo dobro ime in majhno imetje, ako ne bi v svoji odločnosti vzela vajeti v roke in sedla na kočijavežev prostor.

Tudi ni hotela Tončka kak dohodek tako kmalu izpustiti. Gotovo, dohodkov je bilo sedaj precej več; toda, ali naj vsled tega neha delati? Lahko bi prišla nesreča, bolezen, hčerke se bodo morale in vsaka bi rada imela lepo balo in še kako doto za lasten dom. Kaj pa bi potem ostalo za njo in za Franca, če ne bi mogla vsled starosti in slabosti več delati? In Tončka je imela vedno tudi usmiljeno srce do revežev. Tudi tem ne bi mogla več pomagati, če bi samo toliko zaslužila, kolikor bi ravno neobhodno potrebovala za življenje. Torej pogumno naprej delati, dokler moči dopuščajo.

Dekleta so se res vse pomogle in so bile za svoje razmere dobro preskrbljene. Bile so pridne in bogaboječe in so dobile tudi take moze. Najmlajša je ostala z možem, ki se je od očeta naučil njegovega rokodelstva, doma, da bi pomagala že precej priletnim staršem.

Kmalu na to je začel Franc bolehati, in Tončka je imela mnogo dela z njegovo postrežbo, ki jo je sprejemal najrajši od nje. Dasi mu je stregla nad vse požrtvovalno, vendar se je bolezen že pregloboko zagnala v od prejšnjih poškodb itak že oslabiljeno telo. Pridružilo se je še pljučno vnetje in vzelo Tončki so-proga.

Nepopisno je trpela vsled te izgube. V tihi udanosti

Mlekarska Tončka.

(Koniec).

Toda četudi je ostal pohabljenega telesa, pa je zopet dušno ozdravel. Že bolezen je precej omehčala njegovo srce; ta nesreča je popolnoma predrugačila njegove misli. Spoznal je svojo krivico in silno se je sramoval. Ponižno je prosil ženo odpuščanja, ki mu ga je rada dala. Po spravi z ženo se je kmalu spravil tudi z Bogom.

Tončka je bila vsa srečna nad to spremembo, dasi po svoji navadi ni mnogo govorila. »Saj sem vedela, da je tvoje srce dobro, da pač lahko zajdeš, ne moreš pa se pogubiti«, je rekla priprosto.

Tudi hčerke so bile presrečne, da se jih je oče zopet oklenil z nekdano ljubeznijo, in so mu rade izpolnile vsako željo, kolikor so le mogle.

Vendar se Kobar ni čutil srečnega; to, kar se mu je prej zdelo samo ob sebi umevno, da so namreč žena in otroci delali zanj, ga je zdaj silno mučilo.

Zastoj ga je Tončka tolažila. »Če ne moreš, pa ne moreš«, mu je rekla. Če bi bila jaz bolna in ti zdrav, bi moral ti za družino skrbeti; tako pa je zdaj vrsta na meni. Saj rada vse storim, veseli me, da si nam še ostal. Tudi zdaj, hvala Bogu, dovolj zaslužim, da nam vsem zadostuje».

«To je ravno», reče Kobar. »Ti zvesto izpolnjuješ svojo nalogo v življenju, ti, žena — in jaz, mož, pa moram brez dela gledati, kako se ti trudiš in za nas vse skrbiš. In zakaj tako? Sam sem kriv».